

29 Αυγούστου 2014

Η αποτομή της κεφαλής του Τιμίου Προδρόμου και Βαπτιστή Ιωάννη

/ Το Συναξάρι της Πεντηκοστής / Συναξαριακές μορφές

Κων. Α. Οικονόμου

Μνημονεύει σήμερα η Ορθόδοξη Εκκλησία μας, την «αποτομή της τιμίας κεφαλής», τον αποκεφαλισμό του Ιωάννη του Προδρόμου από τον βασιλέα της Ιουδαίας Ηρώδη. Η Εκκλησία μας κηρύσσει αυτή τη μέρα ως μέρα νηστείας, διότι ο Ιωάννης θανατώθηκε εξαιτίας της οινοποσίας και του ακράτου ηδονισμού ενός βασιλιά σε ένα συμπόσιο, αυτό της εορτής των γενεθλίων του. Πρόκειται για τον τελευταίο προφήτη, τον προφήτη ο οποίος συνδέει την Καινή με την Παλαιά Διαθήκη, του οποίου ο σκοπός της ζωής του υπήρξε η αναγγελία της ενανθρώπισης του Υιού του Θεού. Πρόκειται για τον Ιωάννη τον βαπτιστή στον οποίο θα προσέλθει ο Κύριος να βαπτισθεί και Αυτός και να δοθεί με αυτόν τον τρόπο η ευκαιρία της επιφανείας του Τριαδικού Θεού.

Ο Υιός “ταπεινών εαυτόν” βαπτίζεται, το Πνεύμα το Άγιον, «Ωσει περιστέρα», φανερώνεται σαν ένα περιστέρι και η φωνή του Θεού Πατρός ακούγεται να δηλώνει: «ουτός εστιν ο υιός μου ο αγαπητός». Αυτός είναι ο αγαπητός Μου

Υιός. Εδώ λοιπόν βλέπουμε την εξαιρετική τιμή που επιφυλάσσει ο Θεός στο “σκεύος εκλογής του”, τον τελευταίο από την πλειάδα των προφητών Του: η προαναγγελία της σωτηρίας του γένους των ανθρώπων, που έχει υποσχεθεί αιώνες πριν ο ίδιος ο Θεός στους πρωτόπλαστους. Πρόκειται για την μοναδική τιμή, σ’ αυτόν που μέσα στην ταπείνωσή του, λέγει στους ακροατές του ότι «ου ουκ ειμί άξιος το υπόδημα των ποδών λύσαι». Δηλαδή διαμαρτυρόμενος όταν τον παρομοιάζουν με τον αναμενόμενο Μεσσία λέγει ότι δεν είναι άξιος ούτε τα κορδόνια των υποδημάτων Του να λύσει. Πρόκειται γι’ αυτόν που προς στιγμήν αποτολμά ακόμη και να αρνηθεί να βαπτίσει τον Ιησού, λέγοντας «εγώ έχω χρεία υπό σου βαπτισθήναι, και συ έρχη προς με;» Εγώ έχω ανάγκη να βαπτισθώ από εσένα και έρχεσαι Εσύ σε μένα; Αλλά η μοναδική και εξαιρετική αυτή τιμή δεν υπολείπεται της πράγματι μεγάλης αξίας του.

Ας δούμε, όμως, μερικά στιγμιότυπα από την επίγεια ζωή του Τιμίου Προδρόμου. Τα επίθετα «δίκαιος» και «άγιος», δηλαδή δίκαιος και άγιος απέναντι Θεού και ανθρώπων, που σημειώνει ο ευαγγελιστής Μάρκος και τα οποία αποδίδει ως χαρακτηρισμούς του που προέρχονται από τον ίδιο τον Ηρώδη, αποδίδουν ίσως μόνο ένα μέρος της σημαντικής αυτής προσωπικότητας. Ο ευσεβής και ταπεινός, δίκαιος, άγιος και απόγονος θρησκευόμενης οικογένειας, ως τέκνο του ιερέα Ζαχαρία, που συνδέεται με συγγένεια και με την Παρθένο Μαρία, ζει απλά και φτωχικά στην έρημο (ως Ναζιραίος, ασκητής δηλαδή των χρόνων της Π.Διαθήκης) κηρύττοντας τη μετάνοια στο λαό του Ισραήλ και μεταφέροντας το ελπιδοφόρο μήνυμα της έλευσης του Θεανθρώπου. Προετοιμάζει την «οδόν του Κυρίου», εξ’ ου και η προσωνυμία του Πρόδρομος. Βαπτίζει στον Ιορδάνη όσους προσέρχονται σ’ αυτόν εξομολογούμενοι τις αμαρτίες τους. Διδάσκει τον λόγο και τις εντολές του Θεού τονίζοντας τη λύτρωση που θα φέρει ο αναμενόμενος Μεσσίας και καλεί όλους σε μετάνοια.

Γι’ αυτό και δεν διστάζει να ελέγχει και τον Ηρώδη που συζούσε με την Ηρωδιάδα, γυναίκα του αδελφού του Φίλιππου: “ Ουκ έξεστί σοι έχειν την γυναίκα του αδελφού σου». Εξαιτίας αυτού του ελέγχου, η Ηρωδιάδα, προσπαθούσε να βρει αφορμή να απαλλαγεί από την ελεγκτική παρουσία του Ιωάννη και τις βαριές αλλά δίκαιες κατηγορίες του. Κατόρθωσε λοιπόν να πείσει τον Ηρώδη να αποφασίσει, να τον συλλάβει και να τον κλείσει σε φυλακή, για να τον φιμώσει, για να μην ακούγεται ο ενοχλητικός έλεγχός του. Ωστόσο, και εκεί που βρισκόταν ο ασυμβίβαστος Ιωάννης δεν έπαυσε να κηρύττει τον λόγο του Θεού, να ελέγχει τον Ηρώδη και την Ηρωδιάδα, ότι ζούσαν μέσα στην αμαρτία.

Παρ’ όλα αυτά ο Ηρώδης τον διατηρούσε ζωντανό στη φυλακή, γιατί φοβόταν να τον σκοτώσει. Ήταν «δίκαιος» και «άγιος». Ο λαός τον αγαπούσε. Ακολουθούσε το κήρυγμά του και σεβόταν τη διδασχή του. Πίστευε στο προφητικό

του κήρυγμα για την έλευση του αναμενόμενου Σωτήρα. Γι' αυτό κι ο βασιλιάς της Ιουδαίας δεν τολμούσε να τον θανατώσει. Η Ηρωδιάδα όμως, που ζούσε στην παρανομία και την αμαρτία, δεν μπορούσε να ανεχθεί την κατάσταση αυτή, που την έκανε να νιώθει ταπεινωμένη και προσβεβλημένη, μεταξύ των καθώς πρέπει κυριών των Ιεροσολύμων, και έψαχνε να βρει κάποια ευκαιρία να τον σκοτώσει.

Κι όταν ο επιπόλαια φερόμενος βασιλεύς Ηρώδης, στη γιορτή των γενεθλίων του, "γλεύκους μεμεστωμένος" υποσχέθηκε να χαρίσει οτιδήποτε, «έως ημίσιους της βασιλείας» του, στην κόρη της και ανεψιά του, μετά από έναν ωραίο χορό, βρήκε την ευκαιρία να εκδικηθεί και να απαλλαγεί από την φυσική παρουσία του Ιωάννη. Συμβούλεψε την κόρη της να ζητήσει «την κεφαλήν Ιωάννου του βαπτιστού». Κι ο Ηρώδης που με τόση ευκολία και χωρίς πολλή σκέψη έδωσε μια τόσο σοβαρή και μεγάλη υπόσχεση, δεν κατάφερε τώρα, αν και «περίλυπος γενόμενος», να αρνηθεί, βοηθώντας μ' αυτόν τον τρόπο να πετύχει την εκδίκησή της η Ηρωδιάδα. «Και ήνεγκε την κεφαλήν αυτού επί πίνακι και έδωκεν αυτήν τω__ κορασίω, και το κοράσιον έδωκεν αυτήν τη μητρί αυτής».

Σε αντίθεση προς τον δίκαιο και άγιο, ταπεινό αλλά ασυμβίβαστο Ιωάννη που αφιέρωσε την ζωή του προετοιμάζοντας τον λαό του Ισραήλ για την υποδοχή του Μεσσία, παρουσιάζεται ο αμαρτωλός, ο απερίσκεπτος Ηρώδης που με ευκολία και επιπολαιότητα δίνει σοβαρές υποσχέσεις. Και είναι αυτός ο ίδιος που συζεί με την εκδικητική και μαινομένη Ηρωδιάδα, όπως την παρουσιάζει ο υμνωδός, σκανδαλίζοντας τους συμπολίτες του. Και ενώ ο Θεός δια του κηρύγματος και του ελέγχου του Ιωάννη, τού δίνει την ευκαιρία να αλλάξει τρόπο ζωής, αυτός, δούλος των παθών του, κλείνει τα αυτιά του και προβαίνει στον αποκεφαλισμό του Ιωάννη για χάρη της κόρης της παράνομης γυναίκας του.

Δεν έχουμε συνειδητοποιήσει όσο θα έπρεπε την σημασία της αποτομής, του μαρτυρίου δηλαδή του Τιμίου Προδρόμου. Το γεγονός της αποτομής είναι συγκλονιστικό και γι' αυτό, παρά το ότι το γνωρίζουμε, είναι ανάγκη για ακόμα μία φορά να το μελετήσουμε. Ας εμβαθύνουμε όμως για λίγο στο καθαυτό γεγονός του σφοδρού Προδρομικού ελέγχου, σε σχέση με εμάς τους ίδιους και την εποχή μας.

Οπωσδήποτε η ενέργεια του Προδρόμου, με τα σημερινά κοσμικά δεδομένα και τη λεγόμενη «νεοπατερική» σκέψη, δεν μπορεί παρά να χαρακτηριστεί ως ακραία, ίσως γραφική, οπωσδήποτε φανατική και τελικά ως προς αποφυγήν παράδειγμα. Ας δούμε το γιατί. Το τι έκανε ο Ηρώδης στην προσωπική του ζωή, αυτό εντάσσεται, σήμερα, στα «απόρρητα προσωπικά δεδομένα» και ως εκ τούτου, όχι μόνο δεν είχε δικαίωμα ο Βαπτιστής να ελέγξει, αλλά με την πράξη του αυτή, θέτει τον εαυτόν του στην παρανομία και προσκρούει στο νόμο περί της «ελεύθερης επιλογής της προσωπικής ζωής».

Με τον έλεγχο του, συνεχίζει να ομιλεί η “νεοπατερική σκέψη”, ξεπέφτει από το υψηλό του έργο. Αυτός δεν είναι παρά ένας ασκητής ο οποίος αρνήθηκε τον κόσμο και ως εκ τούτου δεν του επιτρέπεται να αφήνει το χώρο άσκησης του και να κατεβαίνει στα κοσμικά και μάλιστα σ’ αυτού του είδους το επίπεδο που μπορεί να χαρακτηριστεί ως «κοσμικό κουτσομπολιό», έστω και αν φαίνεται ότι στηρίζεται στον Νόμο των Εντολών. Κάνει, κατά την ίδια σκέψη, υπέρβαση καθήκοντος, και μάλιστα με την αδιακρισία του θίγει την «Ιερά Σύνοδο» των Εβραίων της εποχής εκείνης, ή το «Μέγα Συνέδριον», αφού δεν έχει εξουσιοδοτηθεί από τους Αρχιερείς για μια τέτοια πράξη. Δηλαδή, λειτουργεί αντιδεοντολογικά, απρεπώς και αυθαίρετα.

Επιτέλους, ποιος είναι αυτός ο ασκητής που ελέγχει, την ίδια στιγμή, που ολόκληρο το σώμα των υπευθύνων αρχιερέων και των “δοκούντων ότι είναι τι” προσώπων του Συνεδρίου, έστω και από «διάκριση», ανέχεται αυτήν την κατάσταση, δηλ. την παρανομία του Ηρώδη; Δημιουργεί με τον πύρινο λόγο του «κοινωνική αναταραχή», ό,τι δηλαδή χειρότερο για μια «ευνομούμενη πολιτεία» και μάλιστα για έναν τόπο που βρίσκεται κάτω από την εξουσία της κυρίαρχης Ρώμης.

Είναι δυνατόν οι ειρηνικοί «ησυχαστές» και «ερημίτες» να γίνονται αιτία συγχύσεων και ταραχών, και μάλιστα να προσβάλλουν τους ταγούς της πολιτείας, αφού αυτοί έχουν «ταχθεί παρά Θεού» στο έργο τούτο; Λησμονούσε ο Ζηλωτής και Βαπτιστής του Ιορδάνου ότι ο Ηρώδης, παρά τα προσωπικά του πάθη και τις ιδιορρυθμίες, έκανε δημόσια έργα, ανέπτυξε την «πολιτισμική παράδοση» και την «ιουδαϊκή κουλτούρα», κρατούσε τις «λεπτές ισορροπίες» με την Ρώμη αλλά και το ελληνιστικό υπόβαθρο της κατ’ ανάγκην τότε πολυπολιτισμικής Ιουδαίας, και το σημαντικότερο, είχε προσφέρει πολλά χρήματα από τον δημόσιο κορβανά για το κτίριο του Ναού. Κυρίως όμως με τον έλεγχο του, διατάρασσε την «αγαστή συνεργασία» μεταξύ «ιουδαϊκής θρησκείας και πολιτείας». Αποδεικνύει τον εαυτόν του ακραίο, μονοκόμματο και αδιάκριτο, αφού με την ενέργειά του αυτή, αφήνει το έργο του βαπτίσματος και του κηρύγματος και εγκαταλείπει όλον αυτόν τον κόσμο που προσέτρεχε στην έρημο για να τον ακούσει και να ωφεληθεί. Θα μπορούσαμε βέβαια να σημειώσουμε και άλλα πολλά, τα οποία βγαίνουν ως συμπεράσματα από την σύγχρονη «νεοθεολογική- επιστημονική» σκέψη.

Όμως, δόξα τω Θεώ, ο Τίμιος του Κυρίου Πρόδρομος, ο μέγιστος των Προφητών, ο Κήρυκας της Χάριτος, ο ασυμβίβαστος, ζούσε για την αγάπη και τη δόξα του Χριστού. Και υπέγραψε αυτήν την αγάπη του με την ίδια του την κεφαλή. Δεν είναι τυχαίο ότι σε όλους τους ορθοδόξους ναούς η μορφή του εικονίζεται δίπλα στο Δεσπότη Κύριο, δεξιά της Ωραιάς Πύλης. Ο Πρόδρομος, ως γνήσιος Προφήτης, παραμένει ανυποχώρητος, πιστός στο παράδειγμα των Προφητών πριν απ’ αυτόν

(Ησαΐας, Ιερεμίας, Ηλίας, Ελισσαίος), αρνείται να καλύψει την οποιαδήποτε δειλία, με ένα διάτρητο «θεολογικό» μανδύα και με επιχειρήματα «νεοπατερικής εποχής». Αρνείται την διαστροφή της αμαρτίας που αποκτηνώνει τον άνθρωπο και συνάμα επικυρώνει την αλήθεια, του ότι οι πολιτικοί άρχοντες, πόσω δε μάλλον οι εκκλησιαστικοί, με την προσωπική τους ζωή, πρέπει να αποτελούν παράδειγμα προς μίμησιν. Το δε αίμα του, είναι η μεγαλύτερη μαρτυρία της συνέπειας στο πανάγιο και παντοκρατορικό θέλημα του Θεού. Ας πρεσβεύει ο Μάρτυρας της αληθείας και του Ευαγγελικού ήθους, ώστε να δεχθούμε την χάρη και την ευλογία, για μια συνειδητή Ορθόδοξη Χριστιανική ζωή.

Πηγή: http://aktines.blogspot.gr/2012/08/29_29.html

<http://bit.ly/TKi1Tx>